

Patiënteninformatie

PCA-pomp (pijnpomp)

Inhoud

Inleiding	4
Wat is PCA? Wat is een PCA-pomp?.....	4
Veel gestelde vragen	6
Waarom wordt er na uw operatie gekozen voor PCA?	6
Hoelang kan u PCA krijgen?.....	6
Is PCA veilig?	6
Kan men verslaafd raken?.....	7
Zal de pijn helemaal verdwijnen met PCA?	7
Welke bijwerkingen kunnen optreden?	7
Kan ik rondwandelen tijdens PCA?.....	8
Hoeveel kost dit systeem?.....	8
Zorgen tijdens PCA	8
Tot slot	9
Persoonlijke notities / vragen	10

AZ Turnhout heeft deze informatiefolder met de grootste zorg opgemaakt. De inhoud ervan is echter algemeen en indicatief. De folder omvat niet alle medische aspecten. Hij vervangt de raadpleging bij je zorgverlener niet. Mocht deze folder vergissingen, tekortkomingen of onvolledigheden bevatten dan zijn AZ Turnhout, personeel en artsen hiervoor niet aansprakelijk.

Inleiding

U wordt binnenkort geopereerd in AZ Turnhout. In het kader van de pijnbehandeling na uw operatie zult u een zogenaamde PCA-pomp krijgen, waarmee u zelf de controle heeft over de toediening van pijnstillende medicatie.

In deze brochure vindt u hierover meer informatie.

Wij wensen u alvast een aangenaam verblijf in ons ziekenhuis en een spoedig herstel toe.

Wat is PCA? Wat is een PCA-pomp?

PCA is de afkorting van het Engelse begrip 'Patiënt Controlled Analgesia', wat zoveel betekent als 'door de patiënt gecontroleerde pijnbestrijding'.

Een PCA-pomp, ook wel 'pijnpomp' genoemd, is een computergestuurd toestel dat u als patiënt toelaat om zelf te bepalen wanneer u pijnstillende medicatie neemt. U voelt immers zelf het best op welk moment de pijn toeneemt. Met de bedieningsknop op dit toestel kunt u zichzelf dan een hoeveelheid medicatie toedienen. Hoe werkt een PCA-pomp?

Figuur 1: PCA-pomp

Figuur 2: bedieningsknop voor de patiënt

De anesthesist, die u volgt tijdens de operatie, programmeert de PCA-pomp. De instellingen van de pomp worden hierbij volledig afgestemd op uw persoonlijke situatie.

Afhankelijk van de wijze waarop de pijnstillende medicatie wordt toegediend, spreekt men van 'PCIA' of van 'PCEA'. Voor beide technieken wordt hetzelfde type PCA-pomp gebruikt. De toegediende medicatie is echter verschillend, en de pomp wordt uiteraard anders ingesteld.

- Bij PCIA gebeurt de toediening via intraveneuze weg, dit wil zeggen via een ader. Vlak vóór de operatie wordt een zogenaamde katheter aangebracht in een ader van de hand of de arm. De medicatie bij PCIA toegediend, bestaat uit opioïden of morfine-achtige stoffen en medicatie tegen misselijkheid en braken.
- Bij PCEA gaat de toediening via epidurale weg, dit wil zeggen via een speciaal ontworpen katheter in de rug. Een dergelijke epidurale katheter wordt vóór de operatie geplaatst, soms de dag voordien. Via epidurale weg bestaat de medicatie hoofdzakelijk uit lokale anesthetica. Lokale anesthetica verdoven de pijnzenuwen in de rug. Deze medicatie worden ook gebruikt bijvoorbeeld bij de tandarts.

De pomp wordt door middel van een stevige klem aan het bed bevestigd. Op de kamer wordt de stekker in het stopcontact gestoken, en u krijgt een bedieningsknop, verbonden met de pomp, binnen handbereik.

De bediening van de pomp is eenvoudig. Als u pijn begint te voelen, kunt u op de bedieningsknop drukken. Eén keer de knop goed indrukken en terug loslaten is voldoende. U hoort dan een toon bij de pomp: op dat moment wordt er pijnstillende medicatie toegediend. Als de pijn na een 5 tot 15 minuten niet voldoende verlicht is, mag u opnieuw drukken. U mag dit herhalen tot het gewenste effect is bereikt. U hoeft niet bang te zijn dat u te veel pijnstillende medicatie krijgt.

De pomp is zodanig ingesteld dat de ingestelde dosis niet wordt overschreden. U kunt dus wel te veel drukken, maar niet te veel krijgen.

Veel gestelde vragen

Waarom wordt er na uw operatie gekozen voor PCA?

Bij toepassing van PCA kunt u sneller reageren bij opkomende pijn dan een verpleegkundige zou kunnen in uw plaats.

Door uzelf regelmatig een lage dosis pijnstilling toe te dienen, kunt u hevige pijnpieken voorkomen, en blijven de nevenwerkingen veelal onder controle.

Hoelang kunt u PCA krijgen?

Afhankelijk van de operatie en de pijnintensiteit blijft de PCA pomp behouden gedurende 2 tot 5 dagen. Van zodra de pijn met lichtere pijnmedicatie onder controle is, kan de PCA-pomp worden verwijderd.

Is PCA veilig?

Ja.

De anesthesist programmeert zelf de PCA-pomp, en stelt dus zelf de dosis in, alsook het tijdsinterval tussen 2 toedieningen.

Door een ingebouwd beveiligingsmechanisme kan er geen te hoge dosis worden toegediend.

De pomp is zodanig ingesteld dat het gedurende een bepaalde periode na het indrukken van de bedieningsknop niet mogelijk is om een volgende hoeveelheid toe te dienen. Binnen deze periode kunt u wel op de knop drukken, maar u krijgt geen medicatie toegediend. Pas als de periode is verstreken, kunt u een volgende dosis toedienen door op de knop te drukken. Hiermee wordt voorkomen dat u teveel medicatie toedient, en krijgt de medicatie ook even de tijd om te beginnen werken. Als de pijn na deze periode echter nog te intens is, kunt u zonder problemen een volgende dosis toedienen.

Het ingestelde programma op de pomp is beveiligd met een code. Alleen bevoegde personen kennen deze code en kunnen iets in de instellingen veranderen.

Bepaalde gegevens worden door de pomp bewaard en kunnen, ook tijdens het gebruik, worden afgelezen. Op basis van deze gegevens kan men beslissen om bepaalde instellingen te wijzigen, bijvoorbeeld als er niet voldoende pijnstilling optreedt.

Aarzel niet om in voorkomend geval uw vragen te stellen aan de verpleegkundige op de afdeling, de anesthesist of de pijnverpleegkundige van het ziekenhuis.

Kan ik verslaafd raken?

De medicatie die wordt toegediend, behoort tot de klasse van de zogenaamde 'opioïden' of morfine-achtige stoffen. Hiervan is bekend dat ze verslavend kunnen werken, dus op termijn kunnen leiden tot geestelijke en lichamelijke afhankelijkheid. Als de medicatie echter gecontroleerd wordt gebruikt ter bestrijding van pijn, is er geen risico op verslaving.

Zal de pijn helemaal verdwijnen met PCA?

De eerste dagen na een operatie kan er altijd sprake zijn van pijn.

De voornaamste bedoeling van PCA is dat de pijn voor u op een 'acceptabel' niveau blijft, wat betekent dat u goed kan bewegen, diep ademen en hoesten als de pijn zich manifesteert.

Welke bijwerkingen kunnen optreden?

Misselijkheid is een vaak voorkomende bijwerking tijdens PCA.

Andere mogelijke bijwerkingen zijn sufheid, slaperigheid, jeuk, moeilijkheden bij het wateren. Deze zijn vaak tijdelijk van aard en verdwijnen dan ook relatief snel.

Als u dergelijke ongemakken ervaart, kunt u deze zeker melden aan de verpleegkundige of aan de arts.

Kan ik rondwandelen tijdens PCA?

Afhankelijk van de ingreep die u kreeg, zal uw bewegingsvrijheid de eerste dagen beperkt zijn. De behandelende arts of de verpleegkundige op de afdeling zal u uitleggen wat u al dan niet mag doen na uw operatie.

Tijdens PCA mag u bewegen of opzitten. Hou hierbij wel rekening met de katheters die in uw lichaam werden aangebracht. Vermijd trekken en beweeg rustig en voorzichtig.

Om op te zitten vraagt u best hulp aan de verpleegkundige. Door de medicatie kunt u zich immers wat suf of duizelig voelen.

Hoeveel kost dit systeem?

Deze vorm van pijnbehandeling wordt u terugbetaald door het RIZIV. De kostprijs van de pijnmedicatie zal u aangerekend worden.

Zorgen tijdens PCA

Iedere avond zal de anesthesist bij u langskomen. Hij/ zij zal u vragen stellen en uw pijnscore bekijken. Op die manier wordt een beeld bekomen van het pijnbeleid dat voor u werd opgesteld.

Bij een voldoende pijnbestrijding zult u sneller herstellen na uw operatie en kunt u wellicht het ziekenhuis verlaten volgens de vooraf besproken planning.

Onder voldoende pijnbestrijding wordt verstaan:

- De pijn is voor u acceptabel
- U voelt zich niet te suf
- U voelt zich niet te misselijk of moet niet voortdurend braken
- U durft te bewegen, diep door te ademen en te hoesten.

Verwittig zeker de verpleegkundige wanneer u aanhoudende pijn ervaart, ook na herhaaldelijk bijdrukken, als u door de pijn niet kunt inslapen of herhaaldelijk wakker wordt, als u zich erg suf of misselijk voelt.

Een aantal dagen na uw operatie, afhankelijk van de ingreep en de ernst van uw pijn op dat moment, wordt de pomp verwijderd en schrijft de anesthesist of behandelende arts een andere vorm van pijnmedicatie voor.

Tot slot

Heeft u na het lezen van deze brochure nog vragen, stel deze gerust aan de verpleegkundige van de afdeling, aan de anesthesist of aan de pijnverpleegkundige.

Meer info: www.azturnhout.be/pijncentrum

Persoonlijke notities/ vragen

Indien u vragen of opmerkingen hebt, kunt u die hier noteren. Zo hebt u ze altijd bij de hand bij een gesprek met de arts of verpleegkundige.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

AZ Turnhout vzw

www.azturnhout.be

info@azturnhout.be

Campus Sint-Jozef

Steenweg op Merksplas 44

2300 Turnhout

014 44 41 11

Campus Sint-Elisabeth

Rubensstraat 166

2300 Turnhout

014 40 60 11

V.U. : Jo Leysen • gedelegeerd bestuurder AZ Turnhout vzw (vertegenwoordiger Eleyas bv)
Steenweg op Merksplas 44 • 2300 Turnhout